

Třetí svět NA VLASTNÍ KŮŽI

NOVINÁŘKU MICHAELU „MYSHU“ KOŠŤÁLOVOU ZAVÁLA PRÁCE DO VŠECH MOŽNÝCH KOUTŮ PLANETY. VIDĚLA, JAK SE ŽIJE NA ZÁPAD OD NÁS, I JAK SE PŘEŽÍVÁ VE TŘETÍM SVĚTĚ. „DĚLALA JSEM REPORTÁŽE, NIKDY JSEM NEMĚLA ČAS SE ZASTAVIT A VYCHUTNAT SI MÍSTO NAPLNO,“ ŘÍKÁ O DOBĚ, NEŽ NAVŠTÍVILA NEPÁL A ZKUSILA SI NA PŮL ROKU, O RÝŽI A BEZ POŘÁDNÉHO ZÁCHODU, ŽÍT JAKO CHUDÁ NEPÁLKA.

„**O**běs se mi zdá, že my ze Západu nevíme coby. Možná nám to tak vždycy nepřipadá, ale prakticky nemáme žádné pořádné starosti. Pak se buď nudíme, nebo moc přemýšlíme a dostáváme deprese. Abychom se z toho dostali, dáme klidně tisíce za to zkusit si na den žít jako bezdomovec, nebo odjedeme hledat sami sebe na konec světa,“ řekla mi Mysha ještě předtím, než jsem se stáhla zeptat, co ji přimělo k tomu odjet do zapomenuté země v Himálaji. Pak se smíchem přiznala, že prvotním podnětem byla touha zhubnout, a až pak se rozpovídala o tom, jaký vlastně její pobyt byl, co ji stál a co ji naučil.

TAK CO, ZHUBLA JSTE?

(smích) Určitě. A pak jsem to zase všechno nabrala. Žila jsem v odlehle vesnici Pudi Ghyang s místními lid-

mi a to takovým způsobem, jako žijí oni. Nevedla tam sjízdná cesta, takže kamkoli jsem se chtěla dostat, šla jsem pěšky. Vzhledem k tomu, že skoro celý povrch Nepálu je hornatý, musíte pořád z kopce a do kopce, což je to nejlepší „fitko“ na světě. A hlavně: Nepálci jedí jen dvakrát denně mísu rýže a vařenou zeleninu nebo luštěniny. Je to tamní „národní pokrm“. Říká se mu Dal Bhaat, je stoprocentně bio a rozhodně z něj nepřiberete.

CO JSTE V TÉ VESNICI PŮL ROKU DĚLALA?

Přímo ve vesnici jsem byla „jen“ pár měsíců. Učila jsem jako dobrovolnice v místní škole angličtinu. Když děti měly zrovna prázdniny, chodila jsem na výlety mezi rýžovými poličky nebo jsem jen tak vysedávala na prostranství před „naším“ domem a kochala se nádherným výhledem. Když víte, že tam nemusíte zůstat napořád, jsou nepálské vesnice v horách úžasné

romantická místa, kde se člověk neskutečně zrelaxuje. Kam se hrabou nějaká wellness centra!

PROČ?

Především tam máte klid. Mobilní operátor, kterého používám, nemá v Nepálu vůbec pokrytí, o internetu ani nemluvě, takže jsem byla jednoduše nedostupná. Chtě nechtě jsem musela všechno běžné vyřizování na pár měsíců odložit. Jediným způsobem, jak se dovolat do civilizace, byl satelitní telefon, který je velmi drahý, stojí asi padesát korun za minutu. Navíc na těchto přístrojích bývá předplacený tarif, pak přestanou fungovat. Takže to je vážně jen pro případ nejvyšší nouze.

JAK VESNICE, VE KTERÉ JSTE ŽILA, VYPADÁ? ABYCH ŘEKLA PRAVDU, PŘEDSTAVUJI SI TO JAKO POLE, KOZY, SLEPICE, BLECHY V POSTELI... TO MI PŘIJDE JAKO ROMANTIKA MOŽNÁ NA JEDEN DEN.

Vystihla jste to docela přesně. (smích) Devadesát procent Nepálců žije z toho, co si vypěstují, takže je to asi takové jako u nás před pár stovkami let. Mají svá malá políčka, kam chodí dennodenně pracovat, domky jsou velmi skromné: spí se na zemi a vaří na ohništích. Škola v Pudi Ghyang byla malinká kamenná budova se střechou z vlnitého plechu, s hliněnou podlahou a jednoduchými lavicemi sbitými z kmenů stromů. Chudoba je tam opravdu vidět. Ani by mi tak nevadilo, že nemají jediný obchod, problém je, že tam není nemocnice a ani pořádná cesta. Dostat se někam, kde projede alespoň džíp, znamenalo vydat se na dvouhodinovou cestu do kopce. Mnoho vesnic je od sjízdných silnic – a tím nemyslím asfaltky, prostě cokoli, kudy se dá projet – vzdáleno celé dny chůze. Když se tam někomu stane, že potřebuje okamžitou lékařskou pomoc, vlastně nemá šanci na přežití.

NEBÁLA JSTE SE? CO KDYBY SE NĚCO TAKOVÉHO STALO VÁM?

Tak by přiletěl vrtulník. Běžné západní pojistky na to stačí. Bohužel tamní lidé si nic podobného absolutně nemůžou dovolit.

JAK VLASTNĚ ŽIJE TAKOVÝ PRŮMĚRNÝ NEPÁLEC? ZKUSILA JSTE SI TO SE VŠÍM VŠUDY?

To určitě ne, to ani nejde, musela bych se vzdát peněz. A takový dobrodruh zase nejsem! (smích) Taky jsem nechodila pracovat na pole, protože to neumím a – to přiznávám – vážně se mi nechtělo vstávat v pět hodin ráno. Jinak tam je standard, že třeba děti vstávají brzo před rozedněním, aby si daly čaj a šly sekat trávu nebo dělat, co je potřeba. Ty uvědomělejší pak jdou do školy, domů se vrací něco po třetí. Dostanou příděl rýže a zase běží na pole. „I don't like cutting grass – Nemám rád sekání

trávy,“ byla oblíbená věta všech mých žáčků, když jsme procvičovali sloveso „like“ (mít rád). Na druhou stranu funguje to tam tak po staletí, a kdyby děti doma nepomáhaly, neměly by rodiny šanci na přežití. Už takhle na spoustě míst úroda nestačí a víc než polovina nepálských dětí žije o jednom jídle denně nebo méně.

CO TAKOVÉ PODMÍNKY DĚLAJÍ SE ŽENAMI A ŽENSKOSTÍ? PEČOVAT TAM O SEBE ASI MOC NEMŮŽOU...

Jak se to vezme. Záleží na tom, co si představujete pod pojmem „pečovat o sebe“. V tom našem slova smyslu určitě ne: holení nohou nebo podpaží je pro ně sci-fi, nepoužívají make-up a kosmetiku, protože nic takového nemají, v životě nebyly u manikérky nebo pedikérky. Pro mě to bylo ze začátku dost těžké, ale člověk si zvykne na všechno. Když jsem se chtěla umýt, prostě jsem si nabrala pár kbelíků vody u pramene. A nakonec mi přišlo v pohodě i žít s chlupatými nohama. (smích) Možná, že ženy v Nepálu mají

lepší představu o tom, co je opravdu důležité: aby bylo každý večer teplé jídlo, aby se postaraly o děti... Ale nechci říct, že by o sebe nepečovaly a nebyly parádnice! Rády si prohlížely moje oblečení, zkoušely mé šminky a šperky...

PŮVODNĚ JSEM SE CHTĚLA ZEPTAT, CO VÁM POBYT TAM DAL A VZAL, ALE TO UŽ JSTE MYSLÍM ŘEKLA. ZEPTÁM SE JINAK SE PROTO JINAK: CO VÁS NAUČIL?

Hlavně vážít si toho, co mám doma.

MÁTE V NEPÁLU ZNÁMÉ, ŽE? JAK JSTE SE SMÍŘILA S TÍM, ŽE ZATÍMCO VY SE TEĎ V EVROPĚ RADUJETE Z TOHO, JAK JSTE ŠTASTNÁ, ŽE NEŽIJETE TAM, ONI MUSELI ZŮSTAT?

Možná to vyzní sobecky, ale jednou z věcí, kterou vám takový život ukáže, je to, že je potřeba věci při-

jímat takové, jaké jsou. Netrápit se kvůli tomu, co nemůžete změnit. Jasně, že za tu dobu, co jsem v Nepálu byla, jsem potkala lidi, kteří jsou teď mými opravdovými přáteli. Pár dětí jsem vzala na výlet po Nepálu, aby se jim aspoň trochu rozšířily obzory, takže jsme spolu byly týdny čtyřiaadvacet hodin denně. Za tu dobu se prakticky naučily anglicky, to bylo neuvěřitelné! Bojovala jsem s tím odjet a nechat je tam, aby se jejich životy vrátily do zajetých kolejí, ale ony nakonec byly silnější než já. Život je naučil pokoře a pochopení, takže žádné „žebrání“ o to, abych je vzala s sebou, neproběhlo. Samozřejmě se jim ale snažím pomáhat! Složili jsme se s pár známými z Česka a pěti nejšikovnějším dětem jsme umožnili studovat v normální škole v Káthmándú. Tam jsou soukromé školy skoro na takové úrovni jako u nás, jenže to stojí peníze, které obyčejní Nepálci nemají. Bohužel státní školy jsou většinou katastrofa. S těmito dětmi jsem pořád v kontaktu, už jsem viděla i první vysvědčení. Moc se těším, až je zase uvidím!

TAKŽE SE DO NEPÁLU PLÁNUJETE VRACET? V ČESKU JSTE ZALOŽILA NEZISKOVOU ORGANIZACI NEPÁLČATA. CO SI OD TOHO SLIBUJETE?

Určitě tam budu jezdit dál, už kvůli Nepálčátům – a teď myslím jak ty „svoje“ děti, tak neziskovku. Naše

sdužení dává konkrétním dětem šanci změnit svůj život – umožňujeme jim studovat. Také podporujeme přímo školy, chceme jim poskytnout kvalitní výukové materiály a ideálně také dobrovolníky, kteří je naučí s dětmi pracovat. Zatím je v nepálských státních školách bohužel standardem memorování a není to dáno, co teprve zmizela rákoska. Celkově by se naše snaha dala shrnout tak, že máme za cíl pomáhat nepálským dětem dostat se ke vzdělání. Právě to má podle mě smysl: aby si Nepálci mohli pomoci sami, musí mít rozhled a musí se umět orientovat v globalizujícím se světě. Normálně neumějí ani zapnout počítač, a protože je to nemá kdo naučit, je to začarovaný kruh. Přitom znám Nepálce, třeba kamaráda Akku Lamu, kteří se „vyšvihli“ na podnikatele, co jezdí všude po světě, a teď své prostředky dávají na to, aby pomohli lidem z vesnic, kde vyrůstali. Z toho bych měla radost, kdyby „naše“ Nepálčata vyrostla, a pak sama pomáhala dalším Nepálčátům... ■

TEXT: ANDREA ZKUŠENÁ

Nezisková organizace Nepálčata vás zve na Vánoce pro Nepál

- Program v Praze a Brně
- Výstavy, promítání, ochutnávky...
- Vánoční dárky pro Nepál
- Soutěž pro každého!

www.Nepalcata.cz